

פחות מזה — פינת דיזונגוף גורדון. האמנות הישראלית היא עדיין שדה פרוץ. הסיכוי לסתום את הפרצות הוא קלוש וזאת, משום שהגטייה הנוכחית היא להתרכז קודם כל במתכונים מייובאים, ובפיתרונות-לשעה, תוך הצגת תחליפים רדודים. למרות כל אלה, אני שייך לכאן. אולי אני תמים, או סתם עקשן חסרת-תקנה, אבל הסביבה מדור-בבת אותי בחיספוס שלה. סביבה שתחילתה בנוף מאוד לא-ציוני של ארץ זבת חלב ודבש ואבק, אני חי בסביבה מוזנחת. ור נטולת כל חוס אנושי כן. זוהי סביבה שבה פועלים חוקי מישחק שאינו מוכר לי.

על הממדים הגדמים של הגיאוגרפיה הישראלית, שיצרו צפיפות שבה כל זעיר-בורגני מתחכך בועיר-בורגני אחר, ושניהם מפתחים את הסכיון-הפרטי שלהם. אני מתכוון לחדרה, ולתשישות בצד אטי-מות, וביטחון-עצמי למראית-עין. על אל-פיים שנות גלות, בצד שלושים שנות ינקות מופרעת. במיקרה הפרטי שלי, ה-מעגל הוא הרמטי עוד יותר וזאת משום שאני ואשתי, כאנשים יוצרים המתגוררים תחת קורת-גג אחת, מתחבטים בכל השאר-לות במידה דומה מאד, כאשר כל אחד מאיתנו סובב במעגל שלו — ובאותה מידה, כאשר דרכינו מצטלבות. אבל ה-גורם הדומיננטי באותו מעגל פרטי הוא הברידות, במונח העמוק ביותר של מילה זו. כאשר הסיבה נעוצה, ללא-ספק באחד המאפיינים הטיפוסיים ביותר המצויים ב-ישראלי המצוי. כוונתי לכל גילוי של רג-יות המתפרש מייד כרגשנות — וממילא כחולשה. הרי אין להפריד בין האדם לבין היוצר שבו. אך המציאות היא שכיו-צר, אני פועל בחלל ריק, אולי מזלי הוא, שלפחות בתחום זה אני מצהיר בגלוי שאני אגונטרי.

על אילו אמנים אחרים השפיעו על דרכך ועל ציוריך?
אינני פועל בחלל ריק. אני מחפש באופן מתמיד במקורות הרחוקים יותר. בקלא-סיקונים, ברנסאנס, ובהתרחשויות הקרו-בות יותר. אני יכול לטעון לביבליות ב-סיגנון, או בגישה — אבל מאידך, אני בוודאי מקבל אישור וחיוק לדרכי האמ-נות מהתבטאויות אמנותיות דומות ל-שלי, במקומות שונים ובזמנים שונים.

מי למשל?
ההתחלה לעולם תהיה מעוגנת באמנים הפלורנטינים מתקופת הרנסאנס. באופן קפדני יותר, אני מסיר את הכובע לפני אגון שילה, רודולף האור וקוראב, ה-אוסטרים; אנדריו ויאט האמריקאי; קל-אודיו בראון הצ'יליאני; מרדכי ארדון ו-אנה טיכו שלנו, ואחרים המהווים אפילו את הקוטב האחר לזה שלי באמנות, כמו קריסטו הבולגרי, פראנק סטאלה וג'וספ-ג'ונס האמריקאים.

מהן תחושותיך לגבי עבודתך שצוירת התלויות בכתבי אלה שרכשו אותך?

מאד קשה לי הפרידה מעבודה שהשקעתי בה כליכך הרבה מעצמי. אך יחד עם זאת, אני רוצה להניח שאין זו פרידה סופית. מאחר שאינני צייר של אגרטי-פריחים, נוף מצוי או דיוקנות-צמרת, גיליתי כי קיימת זהות ביני לבין אלה שרוכשים את עבודותי — כך שהספר נסגר, במילים אחרות: יציר-כפי מוצא לעצמו קורת-גג במישפתה טובה.

כיצד משתדלת הוראת ה-אמנות ב"בצלאל" עם פעילותך ה-יומיומית כאמן?

ההוראה היא התחדשות, התרעננות, תהי-ליך עיקבי ביותר של התבגרות. מעין מר-דעות ועקבה של רגע לרגע אחר צמיחתם של אנשים צעירים ממני, הבאים מארבע רוחות, כאשר אני אחד מאלה שבהחלט מטביע בהם חותם של זהות משוכללת יותר, תרבותית יותר, אסתטית יותר ורג-י שה פריכמה מזו שהיתה מצוייה בהם קודם-לכן. ההוראה היא חווייה נפלאה, המהווה איוון עדין לברידות מיגדל-השן שנוצרה בין ארבעת כתלי הסטודיו שלי. באותה

מעטפת הרמטית מגבירה סקרנות

והנוסטאלגיה לנופיה. אבל יחד עם זאת אני מצוי היום במצב של תשישות מוחלטת. מלא תהייה לנוכח הפסטיבל שהוא בבחינת מחול-שדים בכל הקשור במציאות הפולי-טית, החברתית והמוסרית שלנו. אני כואב את המצב, אבל מאידך אני בז לכללי-המישחק המתחייבים מן הניסיון האלמנטרי ביותר להיכנס לגובי-האריות הפוליטי שלנו.

אז מהי המחוייבות הפולי-טית שלך?
אולי זו תמימות מצדי, אבל אני מעדיף להשקיע את האנרגיה שלי, ולו גם מחוסר-ברירה, ביצירה עצמה, ולא לבזבז אותה על מילחמת-היהודים, וזאת מתוך תיקווה שמישקע מסויים ייווצר אצל הצופה, כך שהמסר שאליו התכוונתי אכן יגיע אל ה-מתבונן.

מידה שאני חושף קליפות, ומגלה מהווייתו של תלמיד, אני גם נחשף בעצמי, וממילא לומד עליידי כך להכיר את עצמי באופן שונה מזה הפועל עלי תוך כדי תהליך היצירה. אני שלם יותר, מלא יותר — בזכות ההוראה.

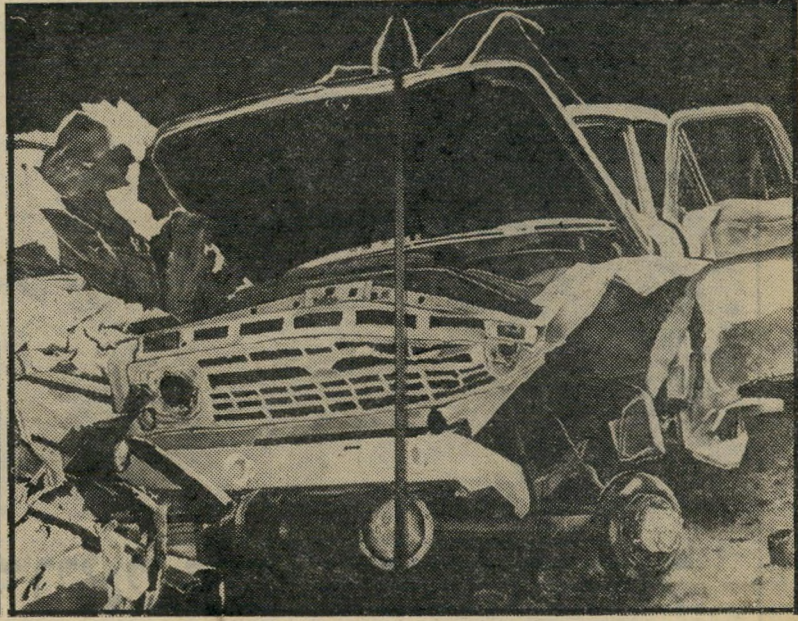
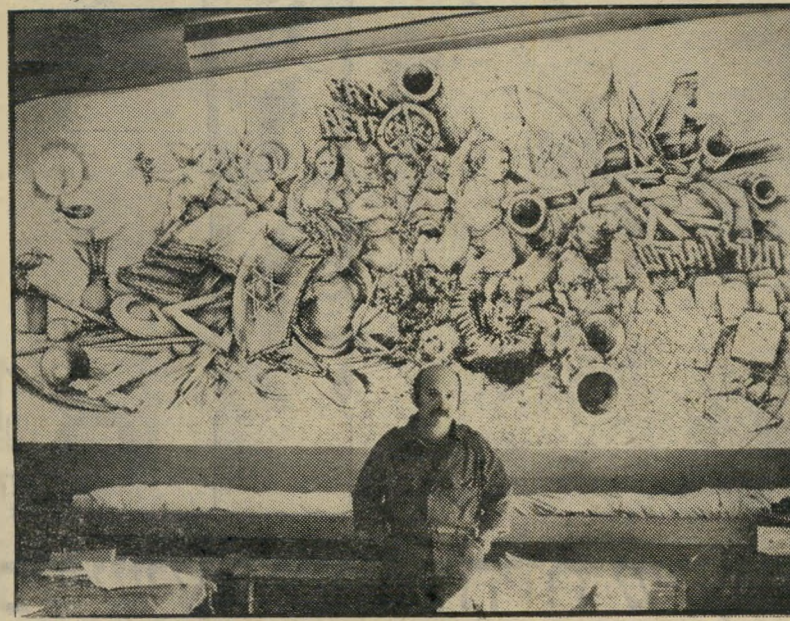
המעורבות החברתית כצו-ריך, האם היא הופכת אותך לאמן בעל תחושות קוסמופוליטיות?
קיים פער בין המעורבות שלי במתרחש סביבי, מבחינת האמנות, לבין מעורבותי כאורח-מן-השורה. אומנם, ניסיתי פעמיים, וכאשר נדמה היה לי שכלו כל הקיצין, וקיימת סכנה לזהותי ולמידת-השתייכותי לעם הזה והארץ הזאת. אבל גיליתי שאני שייך לכאן — יותר ממה שאני מוכן להודות. אולי זה בזכות אותה ילדות.

..אנדרטות של

חוסר-אונים

אם לשוב לאופן עבודתך, מהי הכפניקה שבה אתה מעביר את התמונות הקיומיות אל הכריז-שך?

מטעמים מאד-פרוואיים אני משתמש ב-מצלמה כבאמצעי-עזר בעבודותי. החוויות שאותן אני מסכם, והמצבים שאליהם אני מתייחס — הם, במרבית המיקרים, ריג-יים, או שאינם בהישג-ידי המיידי. למשל: קנטארה ודלתותיה הפעורות; הטייס-הקרבי; כלייה-משחית הפגועים. לכן, אני לא רק הצלם. אני הבמאי של הסיטואציה. אני מחבר הסצנאריו, אבל קודם לכל אלה, אני האדם מן השורה שחווה את החווייה המסויימת ושרוי בלחץ, שגורר צורך דחוף לפרק את הלחץ בדרך האחת והיחידה: עמידה לנוכח כנה-ציור, למול בד חלק. אני לא רק מורח שמן במיכחול, וממלא מישחים בין קווי-המיחאר שהקרנתי על ה בד מן הגבטיב של הצילום. אני מורח גם את עצמי. אני מתמרה. אני כימעט

..אני לא רק הצלם. אני הבמאי של הסיטואציה. אני מחבר הסצנאריו.